

Til sekretariatskommunerne for de lokale treparter

Brev om markudledningskortet til de lokale treparter

Indledning

Landbrug & Fødevarer har anmodet SEGES Innovation om at udarbejde et markudledningskort, der viser hvordan kvælstofudledningen til kyst fra dyrkede arealer varierer som følge af naturgivne forskelle: jordtype, netto-nedbør og kvælstofretention. Kortet vil være et centralt fagligt bidrag til arbejdet i de lokale treparter. Derfor deles markudledningskortet nu med de lokale treparter. Ministeriet for Grøn Trepert er orienteret herom.

Landbrug & Fødevarer vil derfor anmode om, at dette brev deles med alle repræsentanter i de lokale treparter, og at kortet inddrages i det videre arbejde i treparten.

Kortet kan bl.a. ses her: [Landmand.dk](https://landmand.dk) - [Gør det lettere at være landmand](#)

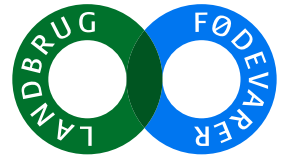
Baggrund og formål

Formålet med markudledningskortet er at sikre det mest retvisende grundlag for at identificere dyrkede arealer, hvor der er størst risiko for udledning af kvælstof til kyst. Det er kvælstofretentionen mellem rodzone og kyst, der betyder mest for hvor meget kvælstof, der udledes til kyst fra et dyrket areal; men jordtype og netto-nedbør, som markudledningskortet tager højde for, har også en væsentlig betydning.

Markudledningskortet er derfor tiltænkt som et nyt kortlag, så indsatser som ekstensivering og skovrejsning målrettes de arealer, der potentielt kan levere de største kvælstofeffekter. Det er forventningen, at man ved at benytte et markudledningskort i højere grad end blot retentionskortet, vil kunne få et forbedret overblik over, hvor ekstensivering og skovrejsning potentielt kan levere de største kvælstofreducerende effekter.

Kortet er derimod ikke tiltænkt som et værktøj til at regne kvælstofeffekter efter. Det skal desuden heller ikke anvendes til at udpege egnede arealer til arealeffektive virkemidler som vådområder og minivådområder. For disse virkemidler skal der derimod tages udgangspunkt i potentialekort.

Medio september 2025 opdateres MARS med data for differentierede oplandsspecifikke effekter af virkemidlerne skovrejsning, permanent ekstensivering og øvrige afhængig af, i hvilke dele af landet virkemidlerne anvendes. Her er der, ligesom med markudledningskortet, taget højde for jordbundsforhold og afstrømning/nedbør. Det giver, sammen med det opdaterede retentionskort, lokale effekter af virkemidlerne på oplandsniveau.

Markudledningskortet, der opgøres på markniveau, kan derfor anvendes som supplement til den opdaterede oplandsspecifikke effektberegning i MARS. Markudledningskortet forventes at kunne ses i MARS via Danmarks Miljøportals lagvælger i september 2025.

Vejledning til brug af markudledningskortet

1. Markudledningskortet, inkl. data- og metodebeskrivelse, kan tilgås af alle på [Landmand.dk - Gør det lettere at være landmand](https://landmand.dk) ved at oprette et agro-ID. Det er gratis at oprette et agro-ID.
2. Markudledningskortet bør alene benyttes til at identificere områder med potentiale for reduktion af kvælstofudledning gennem ekstensivering eller skovrejsning. For disse virkemidler er der ikke specifikke potentialekort der afgør, hvor tiltagene kan placeres; derfor er anbefalingen at bruge markudledningskortet som rettesnor til, hvor det kan være mest fordelagtigt at placere virkemidlerne.
3. Før markudledningskortet benyttes, bør man til en start forholde sig til, hvor der er mulighed for at placere minivådområder, lavbundsprojekter og vådområder, som er de mest arealeffektive virkemidler, når det kommer til kvælstofreduktioner. Her skal der ikke tages udgangspunkt i markudledningskortet, men derimod alene potentialekort, hvoraf flere af dem er integreret i MARS.
4. Restindsatsbehovet kan med fordel realiseres med ekstensivering og skovrejsning ved at benytte markudledningskortet som kortlag. Dog er det vigtigt at være opmærksom på, at markudledningskortet er udarbejdet med ens dyrkningspraksis (vinterhvede som referenceafgrøde). Derfor er det vigtigt, at der bl.a. også tages højde for den eksisterende dyrkningspraksis. Dyrkningspraksis vil alt andet lige have betydning for de forventede effekter ved ekstensivering og skovrejsning. Her skal man desuden være opmærksom på, om der er områder hvor skovrejsning ikke er egnet, såsom ådale. Markudledningskortet skal derfor ses som et nyt kortlag, som bør suppleres med lokal viden.
5. Udover den opnåede kvælstofreduktion i kystvandområderne, der vil kunne optimeres ved at bruge markudledningskortet til at placere skovrejsning og ekstensivering, kan andre forhold også påvirke, hvor det er mest hensigtsmæssigt at gennemføre indsatserne. Det kan f.eks. være i forhold til klimatilpasning, grundvandsbeskyttelse, naturpotentialer eller rekreative muligheder.

Spørgsmål til markudledningskortet

Hvis der er spørgsmål til markudledningskortet, kan disse sendes til markudledning@seges.dk.